بووکی دەریا – ی کورد، قوربانیی نائومێدی.. بکر عویضة.. وەرگێڕانی: فازیل شەوڕۆ

"بووکی دەریا"، وەک دەزانین، زادەی خەیاڵدانی فۆلکلۆری میللەتانە، داستان و ئەفسانەکانی میللی پڕن لە سیمای ئەو "بووکە". لە فەرهەنگی ئینگلیزیشدا، پێی دەگوترێ(Mermaid) . لێ، لە نێوان شەوی سێشەممە و سەحەری چوارشەممەدا، لە حەفتەی ڕابردوو، قەدەر، لە چاوەڕوانی "بووکی دەریا"یەک بوو، لە کەشی ژیانەکی حەقیقیدا، بەڕاستی، خوێن لە نێو دەمارەکانی ئەو بووکەدا گڤەی دەهات و گۆشتی نەرم و ناسک ئێسقانەکانی داپۆشیبوو. خەونی ئەو قەدەرە ئەوەبوو، ئەو بووکە بفڕێنێ و بیخاتە باوەشی دەستگیرانەکەی لە بەریتانیا. بۆ ئەو مەرازە، بووک خۆی دایە دەستی بەلەمێک، کەسەوەرەکانی لەدەستی بازرگانەکانی ڕەحمی مرۆڤ بوون. خەون و خەیاڵێک، بووکی لە ئامێز گرتبوو، کە لە کەنارەی ئینگلیزی(دەریای مانش) دەپەڕێتەوە و دەگاتە کەناری ئاسوودەیی و ئامێزی خۆشەویستەکەی! بەڵام، ئاخ! قەدەر، پێشووەخت قەڵەمی لە چارەنووسدابووە و مەرگ دەمێکە بووە، لەوە، لەچاوەڕوانی ئەو بووکەدا بوو، مەرگێک، کە حەقە، لە زۆر بە نامرادی نەشکرا. بەڵام هەر ئەم (حەقە)شە کە پێ بە دەم هاواردەکا:(ولا تُلقوا بأيديكم في التهلكة). ئێستا، کە هەیە نهێنیی عوزری قوربانییەکانی ئەو بەلەمە نغرۆبووە بزانێ، لە پێش هەمووشیان هی ئەو "بووکە کوردە"؟ عوزری، مەریەم نوری محەمەدی، (٢٤) بەهاری، کە یەکەم کەس بوو لە نێو قوربانییەکاندا ناسرایەوە؟

بەڵام، تەکەای عوزرەکان، دەکرێ لە یەک تاکە عوزوردا چڕبکرێنەوە، ئەویش تاریکستانی نائومێدییە، کە تێیدا هەموو چراکان خامۆشکراون، هەرچی پەیوەندیی و ئیحساسە بە ژیان و بوون، وجوودیان نەماوە! ژیان لە (هیچ) بەولاوە شتەکی دیکە نییە.

جا لەژیکی ژیانی ئێژانەمان، پەمان دەڵێ، ئەم بێئومێدییە بەردوام بوونی هەیە، نەک هەر بۆ ئەو کەسانەی، لە دۆزەخەدا ڕادەکەن بەرەو کەنارەکانی ئەوروپا کە گۆیا بەهەشتە و نێرگزجاڕە و گولستان و

باخەکانی، گەزۆ و هەنگوێنت بەسەردا دەبارێنن، بەڵکو بۆ ئەو کەسانەی کە نغرۆش نەبووین و هیوایان لێ ون بووە و بۆ سەدرەی سەران ترووسکاییەک ڕۆناکی لەو سەری تونێڵەکەدا بەدی ناکەن! ئەمەش بۆ تێکڕای کۆمەڵگایەکان هەر وایە، بە هەموو چین و توێژەکان، بە هەژار و دەوڵەمەندەوە، هەمووان یەکسانن، لە نێو گەرداوی نامرای و بێمرازی و جیاوازیی چینایەتی و کولتوور و پاشەگەردانیدا. بێئومێدی، هێندە بێ ڕەحمانە دەست دەنێتە بێنە قاقایان، تا نەیانخنکێنێ دەست شل ناکا.

ئەو نائومێدییەی کە قوربانییەکان ڕادەستی کارەساتەکانی بەلەمی بازرگانانی مرۆڤ فرۆش دەکا، تایبەتمەندییەکی جیاوازی هەیە: یەکەم: وێرانکاریی لە ڕادەبەدەری، وڵاتانی ئەو قوربانییانە. چەندە جێگەی داخە، وڵاتێکی وەکو عێراق، ئەوە چارەنووسی بێ! لە کاتێکدا، تا دوینێ لە هەرچوار ئیقلیمی دونیا بۆ نان پەیدا کردن ڕوویان تێدەکرد و بە ژیانی شەڕەفمەندانە ئۆقرەتیان تێدا دەگرت و لە دیوەخانی گەرم و گوڕ پێشوازیان لێدەکراو، ژن و ژنخوازی تێدا دەکرا و لەگەڵ یەکتریدا دەبوونە دەست و ئاشنا. ئێستاش، بڕوانن، چۆن ئەو هەموو عێراقییە، لە نێو زوخم و سەهۆڵبەندانی سنوورەکانی ئۆکرانیا و ڕوسیای سپی لە ژێر دەواری شێدا، لانەوازانە، دەتلێنەوە. ئەدی سوریا؟ ڕەنگ بێ نەوە نوێ سەیری پێ بێ، گەر بڕۆین تا شەستەکان و حەفتاکانی سەدەی ڕابردوو، عەرەبەکانی درواسێ دەچوون لە دیمەشق کار و کاسبیان دەکرد، ئیمڕۆ، وا پتر لە (١٠) ملیۆن سووری ئاوارە و دەربەدەری زێدی خۆیانن یان پەناهەندەی وڵاتانن. وڵاتێکی وەکو لیبیا، کە سەرچاوەی عەیش و ڕزقی چەندان ملیۆن کریکاری میسری بوو لەسەردەمی عەقید موعەمەر قەزافیدا، ئێستا ئەوانیش پەرتەوازەی وڵاتانی ئەوروپا بووین و وڵاتەکەیان بووەتە کاروانسەرای کۆچکەرانی ئەفریقیا. راستە، لیبییەکان نەبوونەتە قوربانی بازرگانەکانی ڕۆحی مرۆڤ ، بەڵام بە درێژایی ئەو (١٠) ساڵەی شەڕوشۆریش، ئەوانیش هیچ خیرو خۆشییەکیان لە خۆیان نەدیوە.

پرسیارەکە، ئەوە: هیچ چارەیەک بەدی دەکرێ؟ کێژەکە تا ئێستا هیچ روون نییە. بەڵام ڕوون و ئاشکرایە کە وڵاتانی ئەوروپا لە نێو خۆیاندا مشت و مڕیانە چۆن ڕووبەڕووی ئەو کارەساتە مرۆییانە ببنەوە، کە لەڕێی دەریای ناوەند یان لە ئەفریقیاوە کۆچ دەکەن. سەیرکە چۆن. سەرۆک وەزیرانی بەریتانیا ـــ بۆیرس جۆنسۆن، سەرکۆنەی سەرۆکی فەڕەنسی ـ مانوێل ماکرۆن دەکات و گلەیی لە یەکتری دەکەن،

گۆیا پەیوەندیی نێوانیشیان خۆشە، کە ڕییایەکی سیاسییە! بێگومان بۆ ئەوان بەرژەوەندیی خۆیان بە پلە یەکەم دێ، بەڵام بووکە جوانەمەرگی کوردی، تەنیا قوربانییەکە لە بەلەمێک کە نائومێدی لەسەر دەڕژێ. لە حیساباتی ئەو سیاسییانەدا تەنها (نائومێدییەک) بوونی هەیە کە ئەوان ئەسەفی بۆ دەخۆن و بەس!

• ئەم بابەتە لە نووسینی ڕۆژنامەوانی فەلەستینی (بکر عویضة) کە لە ژمارەی ١٥٧٠٩ی ڕۆژنامەی شرق الاوسط – چوارشەممە ١/١٢/٢٠٢١، بڵاوکراوەتەوە

عروس البحر الكردية ضحية يأس